

Rb Den Haag, 7 februari 2007, Tripp Trapp stoel

Vernietigd in hoger beroep:

IEPT20090630, Hof Den Haag, Stokke v Fikszo

IEPT20101005, Hof Den Haag, Stokke v Fikszo

AUTEURSRECHT

Uitsluiting techniek en stijl

Wat uitsluitend technisch bepaald is en wat tot stijl is te rekenen wordt niet door auteursrecht beschermd

4.5 Bij de beoordeling neemt de rechtbank tot uitgangspunt dat wat uitsluitend technisch bepaald is en dat wat tot de stijl is te rekenen niet door het auteursrecht wordt omvat. Naar oordeel van de rechtbank is de door Fikszo voorgestelde analyse dan ook niet zonder zin, en zelfs geboden om vast te stellen in hoeverre in het ontwerp keuzes besloten liggen die niet zijn ingegeven door de noodzaak een bepaald technisch effect te verkrijgen en die aan het ontwerp zijn oorspronkelijke karakter geven. De afzonderlijke elementen worden hieronder besproken. (...) 4.10. Aldus is de Tripp Trapp in zijn basis een door de maker bepaald model volgens een zekere techniek, uitgevoerd in een zekere stijl.

Technische elementen

Technische elementen van de Tripp Trapp zijn te kennen uit de octrooiaanvraag, waarnaast er ook technische eisen van functionaliteit en bruikbaarheid zijn die de vormgeving mede bepalen, alsmede veiligheidseisen

Stijlelementen

Scandinavische sobere stijl

De stijl van de Tripp Trapp wordt wel omschreven als de Scandinavische sobere stijl. Deze wordt gekenmerkt door beperkte toevoegingen aan de basisvorm. Hierbij wordt gebruik gemaakt – in de door Stokke bij pleidooi gebruikte bewoordingen - van strakke lijnen, zonder tierelantijnen en veel hout. Een uitvoering in blank afgewerkt beuken zonder bijzondere profileringen en met waar nodig metalen onderdelen in een sobere uitvoering, past naar oordeel van de rechtbank in de traditie van de Scandinavische sobere stijl.

Auteursrechtelijk beschermde trekken

Beperkte speelruimte voor auteursrechtelijke inbreng binnen technische eisen en stijl

Om tot een definitief uitvoeringsmodel te komen wendt de maker zijn persoonlijke creativiteit aan. Het is in deze fase dat het auteursrechtelijke aspect naar voren komt. De maker stond nu voor het door hem zelf opgeworpen probleem dat hij als uitgangspunt had dat hij wilde komen tot een kinderstoel waarin een aanmerkelijke hoeveelheid techniek lag besloten, waarbij die techniek ook zeer bepalend was voor het uiterlijk. Daarnaast had hij besloten tot een sobere stijl die impliceerde dat er weinig zou worden toegevoegd aan de technisch bepaalde basis. Zijn speelruimte was dan ook beperkt. (...) In auteursrechtelijke zin is het ontwerp niet baanbrekend. De auteursrechtelijke bescherming die het ontwerp toekomt, betreft vooral datgene waardoor het ontwerp zich onderscheidt van andere stoelen die zijn gebaseerd op dezelfde techniek en stijl. Van de keuzes die bij het ontwerp in dat opzicht zijn gemaakt, geeft in het bijzonder de hierboven beschreven L-vorm het ontwerp zijn oorspronkelijke karakter.

Geen inbreuk

De A-vorm van de Bambino wijkt wezenlijk af van de L-vorm van de Tripp Trapp

Bij de Bambino worden de stijlen gesteund door opgaande schoren. Schoren en stijlen zijn aan de onderzijde, op enige afstand van de vloer, verbonden door een regel. Van opzij gezien hebben de standers derhalve de vorm van een cursieve hoofdletter A. Deze A-vorm wijkt naar het oordeel van de rechtbank wezenlijk af van de L-vorm van de Tripp Trapp omdat de zwevende indruk door het meerdere materiaal gebruik en de gesloten driehoeksvorm geheel verloren gaat. Het verschil is zo groot dat reeds hierom de rechtbank van oordeel is dat de Bambino niet inbreukmakend is op de Tripp Trapp.

Stoelen Amber, Thomas en Yasmine maken evenmin inbreuk; Tamara wel

Omdat de L-vorm en de zwevende indruk ontbreken merkt de rechtbank in elk geval de stoelen Amber en Yasmine niet aan als inbreukmakend. Bij de stoelen Tamara en Thomas is wel een L-vorm te herkennen en zij maken ook een zwevende indruk. Deze kenmerken zijn het sterkst aanwezig bij de Tamara. Deze stoel wekt zonder meer een zwevende indruk zoals de Tripp Trapp. Deze stoel onderscheidt zich van de Tripp Trapp hoofdzakelijk doordat het liggende deel dat het zijdeel steunt aan de voorzijde over een afstand is uitgebouwd. Door deze toevoeging wordt naar oordeel van de rechtbank niet voorkomen dat het auteursrechtelijk concept van de Tripp Trapp, de zwevende L-vorm, blijft overheersen. De stoel Thomas heeft evenals de Tamara een uitgebouwde voorzijde. De stijlen bestaan echter niet meer uit een enkele "plank" maar uit twee smalle latten die evenwijdig maar op afstand van elkaar schuins omhoog gaan. De achterste latten hebben de grootste lengte en dragen de rugleuning, de voorste latten zijn iets korter en dragen de afneembare veiligheidsbeugel. Voorste en achterste latten zijn onderling verbonden en dragen tezamen, door inklemming op een wijze zoals bij de Tripp Trapp, de zit- en voetplankjes. De rechtbank onderkent dat op deze wijze de stoel een zwevende indruk maakt, maar de wijze waarop dit wordt bereikt is zoveel anders dat sprake is van een ontwerp met een ander karakter.

PROCESRECHT

Rectificatie

Rectificatie niet opportuun o.m. vanwege tijdsverloop, ander medium met ander publiek, gedwongen excuses niet toewijsbaar en eisers kunnen zelf publiek informeren en kosten verhalen

De in reconventie gevorderde rectificatie zou moeten verwijzen naar de Gammakrant nr. 39 van - naar de rechtbank veronderstelt - het jaar 2004. Reeds door het tijdsverloop vormt zodanige rectificatie geen adequate compensatie voor eiseressen in reconventie. Dat temeer niet omdat het blad Mix waarin de rectificatie geplaatst zou moeten worden zich als vakblad richt op een ander publiek dan de Gammakrant. Bovendien is er in de

Gammakrant nr. 39 geen verband gelegd tussen de getoonde stoel en gedaagden. Daarnaast kan de rechtbank verweerders in reconventie niet dwingen tot excuses, daargelaten nog dat onduidelijk is hoe de daadwerkelijke plaatsing van de rectificatie kan worden afgedwongen nu niet tevens een dwangsom is gevorderd. Eiseressen in reconventie kunnen voldoende in hun belang voorzien door met inachtneming van dit vonnis zelf het publiek voor te lichten. De kosten daarvan kunnen in de schadestaat aan de orde komen. De gevorderde rectificatie zal daarom worden afgewezen.

Vindplaatsen: AMI 2007, nr. 13, p. 99, m.nt Visser; IER 2007, nr. 74, p. 265, m.nt. Grosheide; BIE 2008, nr. 62, p. 449

Rechtbank Den Haag, 7 februari 2007

(Chr.A.J.F.M. Hensen, P.G.J. de Heij en P.W. van Straalen)

zaaknummer / rolnummer: 230822 / HA ZA 04-3563

Vonnis van 7 februari 2007

in de zaak van

1. de rechtspersoon naar Noors recht STOKKE A.S., gevestigd te Skodje, Noorwegen,
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid STOKKE NEDERLAND B.V., gevestigd te Tilburg,
3. Peter Opsvik, wonende te Oslo, Noorwegen, eisers in conventie,
verweerders in (deels voorwaardelijke) reconventie, procureur [mr. T. Cohen Jehoram](#), advocaten [mr. T. Cohen Jehoram](#) en mr. R.L.H.I. Schiphorst te Den Haag, tegen

1. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid FIKSZO B.V., gevestigd te Lekkerkerk,
2. de besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid H3 PRODUCTS B.V., gevestigd te Swalmen, gedaagden in conventie, eiseressen in (deels voorwaardelijke) reconventie, procureur mr. P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt, advocaten mr. O.F.A.W. van Haperen en mr. T.G. Kleefman te Amsterdam.

Partijen zullen hierna ook Stokke en Fikszo, in enkelvoud voor eisers respectievelijk voor gedaagden tezamen, genoemd worden.

1. De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- de dagvaarding;
- de conclusie van antwoord in conventie en van eis in reconventie;
- de conclusie van repliek in conventie en van antwoord in reconventie;
- de conclusie van dupliek in conventie en van repliek in reconventie;
- de conclusie van dupliek in reconventie;
- de pleidooien en de ter gelegenheid daarvan overgelegde stukken;
- de akte vermindering van eis.

1.2. Ter zitting van 18 september 2006 hebben partijen hun standpunten aan de hand van pleitnotities doen bepleiten door hun advocaten voor de enkelvoudige kamer (mr. Hensen). De pleitnotities bevinden zich bij de stukken. Ten slotte is vonnis bepaald.

1.3. De rechtbank ziet aanleiding, met toepassing van artikel 15 lid 2 en lid 3 Rv, dit vonnis te doen wijzen door een meervoudige kamer.

2. De feiten

2.1. Stokke A.S. brengt sinds 1972 de zogenoemde Tripp Trapp kinderstoel op de markt. De verkoop van Stokke producten geschiedt in Nederland door Stokke Nederland B.V. De Tripp Trapp is ontworpen door Peter Opsvik. De afbeelding hieronder toont twee uitvoeringen van de Tripp Trapp.

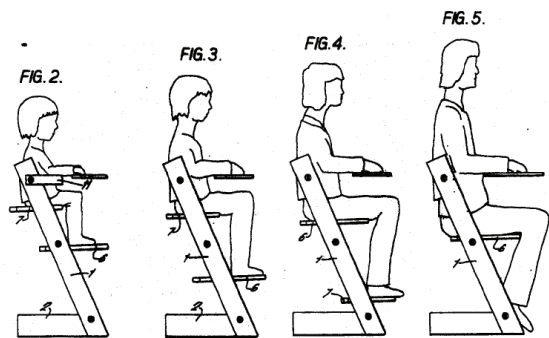
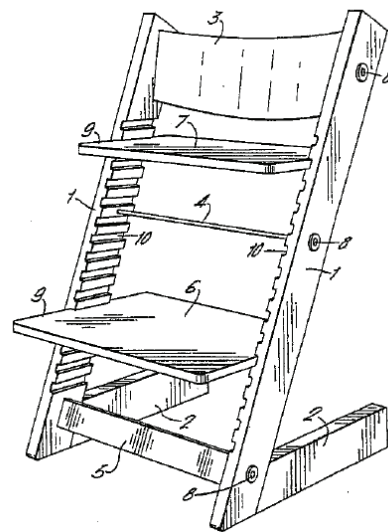
2.2. De Tripp Trapp links is het model met een lage rugleuning getoond zonder optionele beveiligingsbeugel. Het model rechts heeft een hogere rugleuning met een gemonteerde veiligheidsbeugel. De oorspronkelijke Tripp Trapp was uitgevoerd met de lage rugleuning. De reden van de hogere rugleuning is gelegen in veiligheidseisen die een hoogte van de bovenrand van de rugleuning van ten minste 35 cm boven het zitvlak voorschrijven. In Nederland zijn deze veiligheidseisen nog niet verplicht en wordt het model met de lage leuning nog geleverd.

2.3. De Tripp Trapp, zoals aan de rechtbank getoond, bestaat uit twee evenwijdige stijlen van hout waartussen aan de bovenzijde de rugleuning van hout is geklemd en waartussen voorts een zitplankje en een voetenplankje zijn geklemd. De stijlen zijn voorzien van horizontaal verlopende groeven die dienen voor een verstelbare vastklemming van zitplankje en voetenplankje, waardoor de hoogte van die plankjes kan variëren en kan worden aangepast aan de grootte van het kind. De stoel wordt daarom wel omschreven als een meegroeistoel. Door de verstelbaarheid wordt ook voorzien in de mogelijkheid de kinderstoel aan te schuiven aan de gewone eettafel van de volwassenen. De vastklemmen wordt gewaarborgd door twee verbindingstangen gemonteerd met inbusbouten door de stijlen. De twee elementen van de rugleuning worden gefixeerd met door de stijlen gaande inbusbouten. Aan de onderzijde zijn de stijlen voorzien van een horizontaal deel waarmee de stoel op de bodem rust. Tussen

deze horizontale delen is, wederom met doorgaande inbusbouten, een houten regel gemonteerd. De getoonde stoelen zijn voor wat betreft de houten delen gemaakt van blank gelakt beukenhout, massief of als (gevormd) multiplex. De metalen delen (stangen en inbusbouten) zijn zwart gelakt.

2.4. Voor de Tripp Trapp is in verschillende landen octrooi aangevraagd. Bij de Engelse aanvraag behoren de navolgende figuren, waarbij de figuren 2 tot en met 5 de meegroeimogelijkheden illustreren en waarbij de kinderstoel is getoond in een stand waarbij hij is aangeschoven aan een eettafel die geen deel uitmaakt van de stoel.

FIG. 1.

2.5. De eerste conclusie van de Engelse aanvraag luidt als volgt;

1. An adjustable chair including side members which at their lower ends are provided with support means and which carry a back rest extending between their upper end portions, a seat plate and a foot-rest plate said side members being provided with substantially horizontally extending guides for the edges of said plates, whereby both the seat plate and the foot-rest plate can be inserted in any one of a plurality of positions so that a plurality of different seat heights and different foot-rest heights are available.

2.6. In elk geval in Noorwegen is voor de Tripp Trapp een octrooi verleend en heeft Stokke door betaling van taxen het octrooi voor de maximale duur in stand gehouden.

2.7. In 2004 heeft Gamma een meegroeikinderstoel met de aanduiding Bambino in Nederland op de markt gebracht. Deze stoel wordt hierna aangeduid als de Bambino en is afgebeeld onder 4.1.

2.8. De Bambino is wat betreft de houten delen gemaakt van blank gelakt beukenhout, massief of als (gevormd) multiplex. De verbindingstangen zijn zwart gelakt, de inbusbouten zijn van blank metaal (verzinkt). Ook wat betreft de verstelbaarheid komt de Bambino volledig overeen met de Tripp Trapp. Afwijkend is dat de stijlen niet op de grond steunen met een horizontaal deel aan de onderzijde maar met een schoor die opgaat van de grond tot vrijwel het bovenste deel van de stijl. Schoor en stijl zijn met elkaar verbonden door een horizontaal deel op enige afstand van de grond. Aan de achterzijde zijn de stijlen niet verbonden door een houten regel maar door een metalen stang.

2.9. Stokke heeft over de verkoop van de Bambino in kort geding geprocedeerd. De voorzieningenrechter van deze rechtbank heeft bij vonnis van 24 september 2004, onder meer, bevolen de verkoop van de Bambino te staken en gestaakt te houden. Hiertoe is overwogen dat de Bambino inbreuk maakt op het auteursrecht van Stokke.

2.10. De Bambino's die Gamma in 2004 op de markt bracht, zijn aan Gamma geleverd door Fikszo B.V. Deze kinderstoelen zijn geïmporteerd door H3 Products B.V.

2.11. Fikszo overweegt meegroeistoelen op de Nederlandse markt te brengen onder de aanduidingen Amber, Tamara, Thomas en Yasmine. Deze stoelen zien eruit als volgt.

3. Het geschil

In conventie

3.1. Stokke vordert - samengevat - verklaring voor recht dat de Bambino inbreuk maakt op haar auteursrecht. Zij vordert voorts, kort gezegd, een inbreukverbod, welk verbod na vermindering van eis alleen dient te gelden voor Nederland. Daarnaast vordert zij het doen van opgaven en een recall, met de veroordeling tot het betalen van dwangsommen in geval van niet-nakoming van het verbod of de geboden. Ten slotte vordert Stokke de veroordeling van gedaagden tot het betalen van schadevergoeding en winstafdracht, alles met veroordeling van gedaagden in de kosten van de procedure.

3.2. Fikszo voert verweer. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

In reconventie

3.3. In reconventie vordert Fikszo verklaring voor recht dat de stoelen afgebeeld onder 2.11 van dit vonnis geen inbreuk maken op auteursrechten van Stokke ten aanzien van de Tripp Trapp. Voorts vorderen eiseressen in voorwaardelijke reconventie - de rechtbank begrijpt onder de voorwaarde dat in conventie wordt geoordeeld dat geen inbreuk wordt gemaakt op het auteursrecht van Stokke - schadevergoeding, des dat Stokke zal worden veroordeeld aan Fikszo B.V. te betalen een bedrag van € 344.401,87 en aan H3 Products B.V. een bedrag van € 194.536,72. Subsidiair vorderen eiseressen in (voorwaardelijke) reconventie de veroordeling tot vergoeding van nader bij staat op te maken schade. Ten slotte vorderen zij een rectificatie, alles met veroordeling van Stokke in de kosten van de procedure.

3.4. Stokke voert verweer. Op de stellingen van partijen wordt hierna, voor zover van belang, nader ingegaan.

4. De beoordeling

In conventie

4.1. Deze zaak betreft een kwestie van inbreuk op auteursrechten. Kort gezegd gaat het om de vraag of de Bambino inbreuk maakt op het aan de Tripp Trapp verbonden auteursrecht. Beide kinderstoelen zijn hieronder naast elkaar afgebeeld, links de Bambino en rechts de Tripp Trapp met de hoge rugleuning.

4.2. Bij de beoordeling wordt vooropgesteld dat een (kinder)stoel in aanmerking kan komen voor auteursrechtelijke bescherming. Beslissend is daarbij of het gaat om een voortbrengsel dat vatbaar is voor menselijke waarneming en of het voortbrengsel een eigen, oorspronkelijk karakter heeft en het persoonlijk stempel van de maker draagt. Het werkbegrip van de Auteurswet vindt weliswaar zijn begrenzing waar het eigen, oorspronkelijk karakter enkel datgene betreft wat noodzakelijk is voor het verkrijgen van een technisch effect, maar nu bij de Tripp Trapp van een louter technisch effect geen sprake is, belet ook deze laatste eis niet het toekennen van auteursrechtelijke bescherming aan de Tripp Trapp (Zo ook laatstelijk HR 16 juni 2006, Lancôme – Kecofa, LJN AU8940). Dat aan de Tripp Trapp auteursrechtelijke bescherming toekomt wordt ook door Fikszo niet betwist. Wat partijen verdeeld houdt is naar de kern genomen de beschermingsomvang van het aan de Tripp Trapp verbonden auteursrecht.

4.3. Stokke stelt in dit verband dat de beschermingsomvang voor de Tripp Trapp groot moet worden geacht wegens het baanbrekende karakter van deze kinderstoel. Zij wijst erop dat van de Tripp Trapp meer dan drie miljoen exemplaren zijn verkocht. Dit succes dankt zij aan haar onderscheidende vormgeving en praktische bruikbaarheid. De stoel is verstelbaar op de lengte van de gebruiker en kan worden aangeschoven aan de (eet)tafel. De stoel is met veel prijzen en eervolle vermeldingen bekroond en wordt tentoongesteld in musea. De Tripp Trapp geeft blijk van keuzen die afwijken van elke daarvoor ontworpen kinderstoel. De opbouw van de stoel – waarbij de rugleuning, zitplank en voetenplank onderling verstelbaar zijn ingeklemd tussen twee staanders ter weerszijden – was ten tijde van het ontwerp, in 1972, uniek. Dit leidt volgens Stokke tot een bijzonder transparant ontwerp met een “zwevende”, maar toch stabiele uitstraling.

4.4. Fikszo erkent dat het ontwerp van de Tripp Trapp gekwalificeerd kan worden als een “revolutionair design”. Zij betwist evenwel dat dit automatisch een ruime beschermingsomvang met zich brengt. Dit is volgens Fikszo alleen het geval indien deze wordt veroorzaakt door auteursrechtelijk beschermde elementen. Zij wijst erop dat de Tripp Trapp een optelsom is van technische keuzes, keuze voor een stijl en keuzes in auteursrechtelijke zin.

4.5. Bij de beoordeling neemt de rechtbank tot uitgangspunt dat wat uitsluitend technisch bepaald is en dat wat tot de stijl is te rekenen niet door het auteursrecht wordt omvat. Naar oordeel van de rechtbank is de door Fikszo voorgestelde analyse dan ook niet zonder zin, en zelfs geboden om vast te stellen in hoeverre in het ontwerp keuzes besloten liggen die niet zijn ingegeven door de noodzaak een bepaald technisch effect te verkrijgen en die aan het ontwerp zijn oorspronkelijke karakter geven. De afzonderlijke elementen worden hieronder besproken.

4.6. Technische elementen van de Tripp Trapp zijn te kennen uit de octrooiaanvragen. In de octrooiaanvraag geeft de uitvinder immers aan wat volgens hem de kern is van de technische vernieuwing die in zijn ontwerp

ligt besloten. Conclusie 1 van de Engelse aanvraag (hierboven opgenomen onder 2.5) leert de rechtbank dat het gaat om een verstelbare stoel bestaande uit twee opgaande stijlen die aan de bovenzijde een rugleuning inklemmen, welke stijlen zijn voorzien van sleuven op verschillende hoogtes waarlangs de randen van zitplank en voetensteun op verschillende hoogtes kunnen worden ingeschoven. Uit de beschrijving, p. 2, regel 4 – 6, blijkt dat the connection between the side members is provided by means of the members 3, 4 and 5. These are arranged in connection with screwnut arrangements, so that when the nuts 8 at the outer surfaces of the side members are tightened they will clamp and lock the seat and foot plates in the desired positions, in which they have been placed. De verbinding tussen de stijlen wordt dus gevormd door de rugleuning, een verbindingstang en een verbindingregel welke vanaf de buitenzijde met bouten worden vastgezet.

4.7. Naast bovengenoemde technische kenmerken zijn er ook de technische eisen van functionaliteit en bruikbaarheid die de vormgeving mede bepalen. Zo zal bijvoorbeeld de sterkte een zekere dikte van het materiaal voorschrijven. De eis van bruikbaarheid heeft tot gevolg dat zitplank en voetensteun nagenoeg horizontaal geplaatst moeten worden. De rugleuning, althans het verlengde daarvan, zal nagenoeg moeten aansluiten bij de achterzijde van het zitplankje. De anatomie van de inzittende brengt met zich dat de voetensteun verder naar voren moet worden geplaatst dan het zitplankje. Hieruit vloeit logisch voort dat de stijlen een helling naar achteren vertonen.

4.8. Hierbij aansluitend zijn er ook veiligheidseisen. Deze hebben ertoe geleid dat Stokke de Tripp Trapp tegenwoordig ook levert in een uitvoering met een hogere opgebolde rugleuning. Het ontwerp van 1972 bezat een rechte lage rugleuning. De veiligheidseisen kunnen daarnaast gevolgen hebben voor de dimensionering van de gebruikte materialen. Dit hangt ook samen met de eisen van sterkte en duurzaamheid. Ten slotte zijn de veiligheidvoorschriften ook nog eens van belang voor het uiterlijk doordat zij een afwerking zonder scherpe hoeken voorschrijven, met andere woorden, alle delen van een kinderstoel moet zijn afgerond.

Stijl

4.9. De stijl van de Tripp Trapp wordt wel omschreven als de Scandinavische sobere stijl. Deze wordt gekenmerkt door beperkte toevoegingen aan de basisvorm. Hierbij wordt gebruik gemaakt – in de door Stokke bij pleidooi gebruikte bewoordingen – van strakke lijnen, zonder tierelantijnen en veel hout. Een uitvoering in blank afgewerkt beuken zonder bijzondere profileringen en met waar nodig metalen onderdelen in een sobere uitvoering, past naar oordeel van de rechtbank in de traditie van de Scandinavische sobere stijl.

4.10. Aldus is de Tripp Trapp in zijn basis een door de maker bepaald model volgens een zekere techniek, uitgevoerd in een zekere stijl. Om tot een definitief uitvoeringsmodel te komen wendt de maker zijn persoonlijke creativiteit aan. Het is in deze fase dat het auteursrechtelijke aspect naar voren komt.

Auteursrechtelijke inbreng

4.11. De maker stond nu voor het door hem zelf opgeworpen probleem dat hij als uitgangspunt had dat hij wilde komen tot een kinderstoel waarin een aanmerkelijke hoeveelheid techniek lag besloten, waarbij die techniek ook zeer bepalend was voor het uiterlijk. Daarnaast had hij besloten tot een sobere stijl die impliceerde dat er weinig zou worden toegevoegd aan de technisch bepaalde basis. Zijn speelruimte was dan ook beperkt. De keuze voor blank afgewerkt beukenhout was geen werkelijke keuze. Als houtsoort die goede mechanische eigenschappen paart aan een lage prijs was beuken de aangewezen houtsoort. De blanke afwerking lag besloten in de keuze voor de stijl. Die keuze leidde ook tot een sobere afwerking van de metalen delen en het niet toepassen van gekleurde elementen.

4.12. Dat de stijlen worden gemaakt van vlakke delen (planken in plaats van bijvoorbeeld stokken) volgde uit de toe te passen techniek waarbij de sleuven in de stijlen zich over enige lengte dienen uit te strekken. De stijlen dienen ook een helling achterwaarts te vertonen omdat de anatomie van de inzittende dat voorschrijft. Denkbaar was een gekromde of gegolfde belijning van de stijlen. Daarmee zou evenwel afstand zijn genomen van de gekozen stijl die gebaseerd is op een minimum aan tierelantijn.

4.13. Ten pleidooie heeft Stokke diverse wegen gesuggerend waarlangs derden door geheel andere keuzen voor de stijlen tot een geheel ander uiterlijk zouden kunnen komen. Genoemd is onder meer de mogelijkheid de stijlen te laten vergroeien tot een verticaal profiel waar de horizontale delen op verschillend niveau kunnen worden ingeschoven, of de verstelbaarheid te concentreren op een centrale ruggraat. Stokke ziet met deze voorbeelden evenwel over het hoofd dat zij aldus derden feitelijk de mogelijkheid ontzegt de techniek van de Tripp Trapp te gebruiken. Daarmee wordt voorbij gegaan aan het gegeven dat de techniek van de Tripp Trapp vrij is en dat degene die deze techniek wil gebruiken niet kan worden verplicht deze met een andere techniek te combineren.

4.14. Zoals onder 4.11 is overwogen is de vrijheid van de ontwerper beperkt. Gegeven de techniek en de stijl heeft hij de vrijheid te variëren met de verbindingdelen. Hij kan variëren in aantal, hij kan kiezen voor louter metalen delen of voor houten regels, hij kan deze onderling van plaats verwisselen.

4.15. Voorts heeft de ontwerper ook enige vrijheid bijvoorbeeld bij de uitvoering van de rugleuning. Deze behoeft immers niet noodzakelijk uit twee delen te bestaan. Wel zal indien veiligheidsvoorschriften in acht worden genomen de rugleuning zich over een zeker verticale hoogte moeten uitstrekken. Daarnaast kan de ontwerper binnen zekere grenzen variëren met de omtreksvorm van zit en voetenplankje.

4.16. De belangrijkste vrijheid die de ontwerper evenwel heeft, is de keuze voor de ondersteuning van het zijdeel naar de grond. Peter Opsvik als maker van de Tripp Trapp heeft gekozen voor een horizontaal deel langs de grond. Tezamen met de opgaande stijl ontstaat aldus een staander die het beeld vertoont van een cur-

sieve hoofdletter L. Het is hierdoor dat het karakteristieke beeld van de Tripp Trapp ontstaat, door Stokke ten pleidooie omschreven als een transparant ontwerp met een “zwevende” uitstraling. De Tripp Trapp is naar het oordeel van de rechtbank dan ook zeker meer dan “enkel datgene wat noodzakelijk is voor het verkrijgen van een technisch effect”.

4.17. Uit de octrooiaanvraag zou kunnen worden afgeleid – vergelijk ook de afbeelding opgenomen onder 2.4 – dat de beschermingsomvang van het beoogde octrooi zich beperkt tot kinderstoelen waarin genoemde L-vorm herkenbaar is. Een octrooirechtelijke benadering is hier evenwel niet aangewezen. Niet alleen is in Nederland voor de techniek van de Tripp Trapp nooit een octrooi verleend, maar belangrijker is dat de manier waarop de opgaande stijl steunt op de vloer zonder belang is voor het toepassen van de techniek van een verstelbare kinderstoel zoals de Tripp Trapp. Uit de keuze voor de techniek volgt niet dwingend dat de stijlen gesteund worden door een liggend deel aan de onderzijde.

De totaalindruk

4.18. Een en ander betekent wel dat de techniek in de Tripp Trapp een element is dat sterk het uiterlijk bepaalt en samen met de gekozen stijl de totaalindruk overwegend bepaalt. De techniek toont in vooraanzicht twee evenwijdige stijlen, die aan de bovenzijde zijn verbonden door een rugleuning (welke bij inachtneming van de veiligheidsvoorschriften zich over een bepaalde verticale afstand zal uitstrekken). Uit de techniek volgt verder dat de stijlen voorzien zijn van horizontaal verlopende groeven welke ook in vooraanzicht goed zichtbaar zijn. In vooraanzicht zijn voorts zitplankje en voetensteun zichtbaar als horizontaal verlopende dunne lijnen en zijn verbindingdelen zichtbaar als horizontaal verlopende lijnen. De keuze voor een bepaalde sobere lijn betekent dat de hierboven gevisualiseerde techniek weinig wordt aangekleed en daardoor sterk gezichtsbepalend blijft. Bij beschouwing vanuit zijdelings hoek – dat wil zeggen bij beschouwing anders dan recht van voren of recht van achteren – blijft de techniek gezichtsbepalend aanwezig. Vanuit die hoek wordt ook zichtbaar dat de stijlen naar achteren hellen, zoals dat voortvloeit uit eisen van bruikbaarheid. De gleuven in de stijlen blijven ook vanuit deze hoeken dominant aanwezig. Vanuit zijdelingse hoek blijkt verder welke keuze is gemaakt voor de ondersteuning van de stijlen waardoor de L-vorm van de staander is ontstaan.

4.19. Al met al kan het ontwerp van de Tripp Trapp niet worden ontzegt dat het baanbrekend is. De baanbrekendheid is in hoofdzaak gelegen in de techniek voor een bepaalde verstelbare kinderstoel. In auteursrechtelijke zin is het ontwerp niet baanbrekend. De auteursrechtelijke bescherming die het ontwerp toekomt, betreft vooral datgene waardoor het ontwerp zich onderscheidt van andere stoelen die zijn gebaseerd op dezelfde techniek en stijl. Van de keuzes die bij het ontwerp in dat opzicht zijn gemaakt, geeft in het bijzonder de hierboven beschreven L-vorm het ontwerp zijn oorspronkelijke karakter.

Slotsom in conventie

4.20. In conventie dient beoordeeld te worden of de Bambino inbreuk maakt op de Tripp Trapp. Bij de Bambino worden de stijlen gesteund door opgaande schoren. Schoren en stijlen zijn aan de onderzijde, op enige afstand van de vloer, verbonden door een regel. Van opzij gezien hebben de standers derhalve de vorm van een cursieve hoofdletter A. Deze A-vorm wijkt naar het oordeel van de rechtbank wezenlijk af van de L-vorm van de Tripp Trapp omdat de zwevende indruk door het meerdere materiaal gebruik en de gesloten driehoeksvorm geheel verloren gaat. Het verschil is zo groot dat reeds hierom de rechtbank van oordeel is dat de Bambino niet inbreukmakend is op de Tripp Trapp.

4.21. Daarnaast onderscheidt de Bambino zich ook nog op enige andere punten, zoals het gebruik van louter metalen stangen als verbindingsmiddel, in plaats van een houten regel aan de onderzijde, zoals bij de Tripp Trapp, het gebruik van wat grotere inbusbouten van lichtkleurig verzinkt metaal in plaats van kleine zwarte bouten en de omtreksvorm van zit- en voetenplankjes. Deze verschillen dragen weliswaar bij aan een andere totaalindruk maar zijn naar het oordeel van de rechtbank niet van zo groot gewicht dat zij zelfstandig tot de conclusie zouden kunnen leiden dat de Bambino geen inbreuk op het aan de Tripp Trapp verbonden auteursrecht maakt.

4.22. Met de Bambino wordt dus geen auteursrechtinbreuk gemaakt op de Tripp Trapp. De vorderingen in conventie dienen daarom te worden afgewezen.

4.23. Als in het ongelijk gesteld in conventie zal Stokke in de kosten van de procedure worden veroordeeld.

In reconventie

4.24. In reconventie dient de rechtbank te beoordelen of de stoelen afgebeeld onder 2.11 van dit vonnis inbreukmakend zijn op het aan de Tripp Trapp verbonden auteursrecht.

4.25. Evenals in conventie geldt dan dat de totaalindruk van de Tripp Trapp overwegend wordt bepaald door techniek en stijl. De auteursrechtelijke bescherming die de Tripp Trapp toekomt, is vooral gelegen in de oplossing voor de ondersteuning van de stijlen waardoor de Tripp Trapp zich kenmerkt door een L-vorm en een zwevende indruk maakt.

4.26. Omdat de L-vorm en de zwevende indruk ontbreken merkt de rechtbank in elk geval de stoelen Amber en Yasmine niet aan als inbreukmakend.

4.27. Bij de stoelen Tamara en Thomas is wel een L-vorm te herkennen en zij maken ook een zwevende indruk.

4.28. Deze kenmerken zijn het sterkst aanwezig bij de Tamara. Deze stoel wekt zonder meer een zwevende indruk zoals de Tripp Trapp. Deze stoel onderscheidt zich van de Tripp Trapp hoofdzakelijk doordat het liggende deel dat het zijdeel steunt aan de voorzijde over een afstand is uitgebouwd. Door deze toevoeging wordt naar oordeel van de rechtbank niet voorkomen dat het auteursrechtelijk concept van de Tripp Trapp, de zwevende L-vorm, blijft overheersen.

4.29. De stoel Thomas heeft evenals de Tamara een uitgebouwde voorzijde. De stijlen bestaan echter niet meer uit een enkele "plank" maar uit twee smalle latten die evenwijdig maar op afstand van elkaar schuins omhoog gaan. De achterste latten hebben de grootste lengte en dragen de rugleuning, de voorste latten zijn iets korter en dragen de afneembare veiligheidsbeugel. Voorste en achterste latten zijn onderling verbonden en dragen tezamen, door inklemming op een wijze zoals bij de Tripp Trapp, de zit- en voetenplankjes. De rechtbank onderkent dat op deze wijze de stoel een zwevende indruk maakt, maar de wijze waarop dit wordt bereikt is zoveel anders dat sprake is van een ontwerp met een ander karakter.

4.30. Voor recht zal mitsdien worden verklaard dat de stoelen Amber, Thomas en Yasmine, afgebeeld onder 2.11 van dit vonnis, geen inbreuk maken op de auteursrechten van Stokke.

4.31. De in reconventie gevorderde schadevergoeding betreft de schade die eiseressen in reconventie hebben geleden doordat zij door Stokke wat betreft de Bambino van de markt zijn gehouden.

4.32. Aannemelijk is dat eiseressen in reconventie hierdoor in elk geval enige schade hebben geleden. Naar het oordeel van de rechtbank staat de omvang van die schade thans onvoldoende vast. Gedaagden in reconventie zullen daarom worden veroordeeld tot vergoeding van schade nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet.

4.33. De in reconventie gevorderde rectificatie zou moeten verwijzen naar de Gammakrant nr. 39 van - naar de rechtbank veronderstelt - het jaar 2004. Reeds door het tijdsverloop vormt zodanige rectificatie geen adequate compensatie voor eiseressen in reconventie. Dat temeer niet omdat het blad Mix waarin de rectificatie geplaatst zou moeten worden zich als vakblad richt op een ander publiek dan de Gammakrant. Bovendien is er in de Gammakrant nr. 39 geen verband gelegd tussen de getoonde stoel en gedaagden. Daarnaast kan de rechtbank verweerders in reconventie niet dwingen tot excuses, daargelaten nog dat onduidelijk is hoe de daadwerkelijke plaatsing van de rectificatie kan worden afgedwongen nu niet tevens een dwangsom is gevorderd. Eiseressen in reconventie kunnen voldoende in hun belang voorzien door met inachtneming van dit vonnis zelf het publiek voor te lichten. De kosten daarvan kunnen in de schadestaat aan de orde komen. De gevorderde rectificatie zal daarom worden afgewezen.

4.34. In reconventie is Stokke hoofdzakelijk in het ongelijk gesteld. Stokke zal daarom worden veroordeeld in de kosten van de reconventie. Voor een hoofdelijke veroordeling in de proceskosten bestaat geen grond.

5. De beslissing

De rechtbank: in conventie

- wijst de vorderingen af;
- veroordeelt Stokke in de proceskosten, aan de zijde van Fikszo tot op heden
- begroot op € 241 aan verschotten en € 1.808 voor salaris procureur;

- verklaart dit vonnis in conventie wat de proceskosten betreft uitvoerbaar bij voorraad;

in reconventie

- veroordeelt Stokke om aan Fikszo schade te vergoeden nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;

- verklaart voor recht dat de stoelen Amber, Thomas en Yasmine, afgebeeld onder 2.11 van dit vonnis, geen inbreuk maken op auteursrechten van Stokke;

- veroordeelt Stokke in de proceskosten, aan de zijde van Fikszo tot op heden begroot op € 904;

- verklaart dit vonnis in reconventie tot zover uitvoerbaar bij voorraad;

- wijst af het meer of anders gevorderde.
